కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం

దిబ్బరాజ్యంలో స్వాతంత్ర్యం

నా అపూర్వ మిత్రులునూ, పూర్వ మిత్రులునూ అయిన దిబ్బరాజుగారిని ఒకసారి సందర్శించాలని అభిలాష కలిగి దిబ్బరాజ్యం వెళ్ళాను.

దిబ్బరాజుగారు నన్ను చూసి చాలా సంతోషించారు.

"మీరు పత్రికల్లో నన్నుచూసి రాసింది విన్నాను," అన్నారు దిబ్బరాజుగారు. "చాలారోజులుగా మీరాక కెదురుచూస్తూ, ఏంరాశారో అడుగుదామనుకుంటున్నాను."

పారవశ్యంలో నాకేమనాలో తెలీలేదు.

"దిబ్బరాజ్యానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక నేనురావటం ఇదే మొదటిసారి. తమరాజ్యంలో ఏమేం మార్పులు జరిగాయో చూడాలని చాలా కుతూహలంగా ఉంది," అన్నాను.

"మార్పన్నమార్పా? మీరిప్పుడు గుర్తించలేరు. భారతయూనియను ప్రాంతాలకీ దీనికీ తేడా కనిపెట్టలేరిప్పుడు! నేను శ్రీలు వొదిలేసుకున్నాను. పత్రికల్లో చూశారు కాదూ?" అన్నాడు దిబ్బరాజుగారు.

"మీరు మీ హక్కుల్ని నిశ్చింతగా ప్రజలపరం చేసెయ్యటంగురించి చరిత్రకారులు ఎంతైనా శ్లాఘిస్తారు" అన్నాను.

"అట్లా అనరాదు. ఈరాజ్యం వాళ్ళదికాదూ? శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుడితో చెప్పినట్లు నేను నిమిత్తమాత్రుణ్ణి, ఎప్పుడూ నాదేశంలో ప్రజలే జాస్తిగా ఉంటున్నారు," అన్నారు దిబ్బరాజుగారు.

రాజకీయంగా ఏమేం మార్పులు జరిగాయని అడిగాను.

"రాజ్యాంగమంతా మారిపోయింది. మా దర్బారు శాసనసభగా మారిపోయింది. నన్ను దానికి అధ్యక్షుడుగా ఉండమని ఏకగ్రీవంగా కోరారు. జమీందారు లందరికీ తలా ఒక శాఖా ఇచ్చేశాను."

"రాజ్యాంగం ఏర్పాటు చేశారా ఏమిటి?"

"ఆహా! శాసనసభే రాజ్యాంగం తయారు చేసేసింది. సర్వాధికారాలూ మంత్రులవే. అధ్యక్షుణ్నికనక ప్రతిచట్టానికీ నా సంతకం పుచ్చుకుంటారు. నా సంతకం పడేవరకూ ఏ చట్టమూ అమలు జరగరాదని ఒకక్లాజు చేర్చారు."

"ఎన్నికలతోనే శాసనసభ ఏర్పాటయిందా ఏమిటి?"

"దానికొక చిక్కొచ్చింది. మన రాజ్యానికి సరిఅయిన జనాభా లెక్కల్లేవు. జాబితాలు తయారు చెయ్యమని ఒక సంఘాన్ని నియమించాం. వారు 3,965 మందిని ఎన్యూమరేటు చేసి ఈలోపుగా గడువు అయిపోవటంవల్లా, జాబితాల తయారీకి మంజూరుచేసిన డబ్బు అయిపోవటంవల్లా పని ఆగిపోయింది. పది పన్నెండు రూపాయల సొమ్ముకి లెక్క కూడా తేలలేదు. ఈ సందర్భంలో ఇద్దరు ఎన్యూమరేటర్లను విచారణకూడా చేస్తున్నాం."

"మొత్తం జనసంఖ్య ఎంతఉండేది దివాణంలో లెక్కలులేవా ?"

"ఉన్నాయి, క్షౌరశాఖ జాబితానుబట్టి 35 వేల 959 మందీ, చాకలిశాఖను బట్టి 35 వేల 842 మంది తేలుతున్నారు. ఏదని నమ్మటం ?... ఈ కారణాలవల్ల మా పాత దర్బారు సభ్యులనే శాసనసభాసభ్యులుగా భావించి రాజ్యాంగం సాగించాం."

"మీరాజ్యంలో పార్టీ ప్రభుత్వమా ఏకపార్టీ ప్రభుత్వమా?"

"నాకైతే ప్రజాస్వామిక సూత్రాలమీద అమిత మోజున్నది. కాని రెండోపక్షం కనిపించదు. అప్పటికి మా శాసనసభలో ఇద్దరు ప్రభుత్వ విద్రోహులు తయారయినారు. రాజ్యాంగం తయారు చేసేటప్పుడు వారు అడుగడుగునా అడ్డొచ్చారు. కాని వోటింగులో వారికి బలంలేదు. ఆ కారణంచేత వారిలో ఒకడు రెండోవాడి పాతచెప్పులు తీసి సభాధ్యక్షుడిపై విసిరారు. ఇద్దరినీ ఖైదుచేశారు. ఇప్పుడు వాళ్ళు జైలులోఉన్నారు. ఇంకా విచారణ జరగలేదు. మరి నాలుగైదు సంవత్సరాలదాకా మా న్యాయస్థానానికి వాళ్ళను విచారించే వ్యవధిఉంది."

"కొత్త రాజ్యాంగం కింద ఏమేమి కొత్తచట్టాలు ఏర్పరిచారు?"

"జమీందారీల రద్దుశాసనం చేశాం."

"ఏమిటీ! చెప్పరేం? ఇప్పుడు జమీందారీలు లేరన్న మాట దిబ్బరాజ్యంలో"

"లేవు కాని ఒక్కటేచింత. జమీందార్లకి నష్టపరి హారం రొక్కంరూపంగా యివ్వలేకపోయాం. అందుచేత జమీందారీ రదుబిల్లు తొంభైతొమ్మిదేళ్ళు వాయిదా వెయ్యమని నేను ప్రతిపాదించాను కాని ప్రజాతంత్రాభి లాషులైన మా శాసనసభా సభ్యులు దానికి ఒప్పుకోలేదు. చివరకు జమీందార్ల పరిహారంకింద వారివారికింద ఉన్న భూమి వారికే ఇచ్చేసి, మిగిలినదానికింద ప్రజలు— అంటే రైతులు—నాలుగేళ్ళపాటు పొలాలు ప్రతిఫలం లేకుండా సాగుచేసేట్టు నిర్ణయించాం. నేనుకూడా రాజ్యాధిపత్యం వొదిలేసుకున్నందుకు నాకు శాసనసభవారు నష్టపరిహారం కింద ఏటా మరోలక్ష ఇప్పిస్తున్నారు"

"అంటే క్రియకు రాజ్యాంగవ్యవస్థలో చెప్పుకోదగిన మార్పేమీ జరగలేదన్నమాట... ఆగండి. నేను విమర్శిం చటంలేదు. నేనలా విమర్శిస్తానా? ఇప్పుడు నేను స్వతంత్ర భారతీయుణ్ణండోయ్! ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించటం గిమర్శిం చటం జాన్తానై! నేను చెప్పవచ్చిందేమిటంటే, దీనినిబట్టి అదివరకే దిబ్బరాజ్యంలో ఆదర్శవంతమైన ప్రజాస్వామికం అమలుజరుగుతూ ఉండిందని తేటతెల్లమౌతున్నట్టు భావించ టానికి ఎటువంటి అభ్యంతరమూ ఉండదని మనకు తెలు స్తోంది. ఏమంటారు?"

దిబ్బరాజుగారు విశాలంగా నవ్వి కాఫీటోస్టూ తెప్పిం చారు.

"దిబ్బరాజ్యంలో కమ్యూనిస్టు రాక్షసులున్నారని నానోటిమీదిగా అనటం చాలా కష్టంగానేఉందిగాని ఉండ

కుండా ఉంటారా అని నాసందేహం. వారినిగురించి ఏమి చర్య తీసుకుంటున్నారు?"

కమ్యూనిస్టునని చెప్పుకుంటున్న వాడెవడూ కనిపించడు. కాని మనరాజ్యంలో కమ్యూనిస్టులు లేరని అనటం మనకి చాలా అవమానం. అందుచేత ఒక తెలివైన శాసనం చేశాం; ఎవడైనా ప్రజాహక్కులనిగాని, వాక్స్వాతంత్ర్యమనిగాని, సాంఘిక న్యాయమనిగాని, సంఘంలో దోపిడీ జరుగుతోందనిగాని అంటే వాణ్ని వెంటనే అరెస్టు చేసేస్తాం" దిబ్బరాజుగారు వొంగి రహస్యంగా నా చెవిలో, "మీకు రాజకీయాలను గురించి తెలియనిదేమిటిగనకా? మనం యదార్థ దృష్టితో నడుచుకుంటూ ఉంటాం. కాని ఈ కమ్యూనిస్టులుండే ఆదర్శప్రాయమైన మంచిమాటలు చెబుతూవుంటారు. అవన్నీ జరిగేడుస్తాయా? అందుచేత కాస్త మంచిమాటలు చెప్పినవాణ్ణల్లా అరెస్టుచేసి పారేస్తున్నాం" అన్నారు.

"కాని కమ్యూనిస్టులు సులభంగా దొరకరేమో" అన్నా.

"అమ్మో! మా పోలీసులకి దిబ్బదేశం మొత్తంమీద చీమ చిటుక్కుమన్నా తెలిసిపోతుంది. దేశంలో ఎంతమంది నరప్రాణులైతే ఉన్నారో అందరూ మా పోలీసు చిట్టాలో ఉన్నారనుకోండి. ఈక్షణంలో ఒకబిడ్డపుడితే మరో అయిదు నిమిషాల్లో ఆసంగతి పోలీసు చిట్టాలో చేరిపోతుంది," అన్నారు దిబ్బరాజుగారు గర్వంగా.

దిబ్బ పోలీసుల అకుంఠిత ప్రజ్ఞకి నా సంతోషం వెలిబుచ్చి, "రాజ్యంలో ఆర్థికస్థితి ఎట్లాఉంది?" అని పృచ్ఛించాను.

నాప్రశ్న నా పెదవి దాటకమునుపే రాజుగారి మొహాన మబ్బేసింది. ఆయన నిట్టూర్చి, ఏమీ బాగాలేదు ఏమి బాగాలేదు" అన్నారు.

ఇంక వివరాలడిగాను.

"నలుగురితో పాటు మనకీ ఇంత ఇన్ఫ్లేషన్ ఉంది. అదో లెక్కలోది కాదు. దానివిషయం తగు బందోబస్తులే చేశాం. కాని—

బందోబస్తు వివరాలడిగాను.

"వ్యాపారాదాయాలమీదా, అధిక లాభాలమీదా ఒకటి రెండు అల్పసంఖ్యాక వర్గాలను ఓడించే పన్నులుతగ్గించి అధిక సంఖ్యాక వర్గాలు చెల్లించుకునే పన్నులన్నీ రెట్టింపు చేశాం. మిగులు బడ్జెటుమటుకు మీదయవల్ల తయారు చేసే సుకున్నాం. అంచనా ప్రకారం రెండుమూడు వేలు మిగులు న్నది. కాని క్రియకు ఇంకా ఉంటుంది. ఎందుచేతనంటే చాలా మంది పన్నులివ్వరు. వాళ్ళ ఆస్తులూ వ్యాపారాలూ వేలాని కొచ్చేస్తాయి. ఈవిధంగా చాలాభాగం పొలాలూ, పరిశ్ర మలూ ప్రభుత్వపరమవుతాయి. సోషలిజంకూడా కొంత మన సులో పెట్టుకునే ఈపని చేశామని నేను వేరేచెప్పను. పోతే, సరకుల ఉత్పత్తి విరివిగా పెంచేటందుకుగాను కూలీల జీతాలు తగ్గించాం, లాభాలమీది పన్ను తీసేశాంకదా—"

"కంట్రోళ్ళు పెట్టకపోయారా?

"నయం! కంట్రోళ్ళతోనే కొంపపోయింది. కంట్రోళ్లు పెట్టగానే సరకులు మాయమయాయి. దొంగవ్యాపారం

పెరిగిపోయింది. ఎవరికీ కంట్రోలు ధరకు వస్తువులు దొరక నప్పుడు కంట్రోళ్ళు దేనికి? అదో నవ్వులాటపని!"

"దొంగవ్యాపారస్తుల్ని పట్టుకోకపోయారా?"

"మనవశమా? వాళ్ళెవరో! ఎక్కడుంటారో! సరుకు ఎక్కడదాస్తారో! వాళ్ళని బ్రహ్మదేవుడు పట్టగలడా?"

"ఆమాట నిజమేలెండి."

"ఎంతమంది కూలీల ఇళ్లో సోదాచేశాం. అంటరాని వాళ్ళనికూడా అర్ధరాత్రిపూట దారులుకాసి వెతికాం!-"

"దొంగసొమ్ము మాత్రం దొరకలేదు?"

"దొరక్క దొరికింది? ఒకళ్ళదగ్గిర గిద్దెడుబియ్యం ఒకడిదగ్గిర అరడజను నిప్పెట్టెలూ, ఒకరిదగ్గిర గజమున్నర. గుడ్డ—ఈవిధంగా దొరికింది. వాళ్ళని జైళ్ళలోతొక్కాం. అయినా దొంగవ్యాపారం ఆపటం మాతరం కాలేదు."

"సరే పోనివ్వండి."

"దీనికి తగ్గట్టు ఇంకో అభ్యంతరం కూడా వచ్చింది. కంట్రోళ్ళకి."

"ఏమిటది?"

"ముడిసరుకుల ధరలు పెరిగాయనీ, లాభాలు చాలటం లేదని, అందుచేత కంట్రోళ్ళు ఎత్తివెయ్యకపోతే పరిశ్రమలు సాగించమన్నారు పారిశ్రామికులు. నిరుడీపడు ఎక్కడా ఇంత చాంతాడు ముక్కలేదు. చాంతాళ్ళ పరిశ్రమ మూసేశారు. బావుల్లోనుంచి నీళ్ళుతోడేటందుకు లేదు. ఇళ్ళలో అన్నాలు లేవు, స్నానాలు లేవు. దాహానికి చచ్చారు ప్రజలు. బిందెల

పరిశ్రమా, జాడీలపరిశ్రమా, బెల్లం పరిశ్రమా, చింతపండు పరిశ్రమా దిగనాసిల్లి పోయాయి. ఒక చింతపండు పారిశ్రామికుడు ఏకంగా వంద చింతలు పడగొట్టించి బొగ్గుపరిశ్రమ సాగించి చచ్చేలాభాలు తీశాడు. మేం చింతబొగ్గుల మీద కంట్రోళ్ళు పెట్టేలోపుగా ఉన్న బొగ్గులన్నీ అమ్మేసుకున్నాడు! అందుచేత కంట్రోళ్ళు తీసేశాం."

ఎవరన్నా లాభాలు తక్కువగాఉంటే ఎక్కువ సరుకమ్మకోటానికి చూస్తారు. దిబ్బ పారిశ్రామికులు ఇట్లా ఎందుకు చేస్తున్నారో నాకర్థంకాలేదు. దానికి ప్రభువుగారే సమాధానం చెప్పారు.

"మీరుచెప్పే ఆర్థికసూత్రం చిన్న వ్యాపారస్తులకి వర్తిస్తుంది. పెద్దపరిశ్రమలకి వర్తించదు. అదికాక మన పారిశ్రామికులు దేశభక్తులుఅందుచేత అట్లా చేశారు!"

"అయితే ప్రస్తుత పరిస్థితి బాగానే ఉందన్నమాట!" అన్నాను.

"అదేలేదు. ఇంతా శ్రమపడి పారిశ్రామికుల కింత ప్రోత్సాహమూఇచ్చి, కంట్రోళ్ళు తీసేస్తే ఉత్పత్తేమో పెరిగిందిగాని సరుకు అమ్ముడుపోక నిలబడిఉంది. ఛీ, ఛీ! ప్రజలుందే వొట్టిమూఢులు. వాళ్ళ క్షేమంకోరి ఏదిచెయ్యండీ, రాణించదు. సరుకులు లేనప్పుడు లేవో అని గోలపెట్టారు. చూపిస్తే కొనరు. పారిశ్రామికులంతా వొచ్చి మా ఆర్థిక మంత్రిమీద పడి, పాపం, లబ్బున ఏడిచారు. తమ సరుకులు ప్రభుత్వమన్నా కొనకపోతే ఏట్లాగన్నారు. మా ఆర్థికమంత్రి కార్యదర్శులనూ సలహాదార్లనూ పిలిచి అడిగాడు, ఈ పరిస్థి

తికి కారణమేమిటని, ఒకాయన తగుదునమ్మా అని చెబు తాడుగదా, వస్తువులూ వాటిని కొనవలసిన డబ్బూ ఒకళ్ళ దగ్గిరే ఉండిపోయిందిట! కమ్యూనిస్టనే అనుమానంమీద అతగాణ్ని వెంటనే మా ఆర్థికమంత్రి ఎరెస్టు చేశాడు. ఈ పుకారు ప్రజల్లోపడితే ఇంకేమన్నా ఉందా?"

"తరవాత ఏంచేశారు?"

"ఏమీ చెయ్యక్కర్లేదని మరో సలహాదారు శాస్త్ర గ్రంథ ప్రమాణం చూపించాడు. ఆయనెవరో రాశాట్ట, మంచి తెలివైనవాడుగా కనిపిస్తాడు. పారిశ్రామికోత్పత్తిలో అప్పటప్పటా అధికోత్పత్తి పరిస్థితులు ఏర్పడి ఆర్థికకాటకం వచ్చేస్తుందట. దానికి ప్రతిక్రియకూడా ఆయనే చెప్పేశాడు. అటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడ్డప్పుడు ఉత్పత్తిఅయిన సరుకు నాశనం చెయ్యాలట. ఇంకేం! సరుకులు నాశనం చెయ్యటానికి ఒక ఉపసంఘాన్ని నియమించి, వెయ్యిరూపాయలు మంజూరు చేశాం, ఆపని సక్రమంగానే జరిగిపోయింది. చాలా మంచిపని చేశాం. ఇంకా నయం ఆ సరుకంతా ఖజాన డబ్బుపెట్టి కొన్నాంకాదు. లక్షరూపాయలు వృధాఅయి ఉండును. ఇప్పుడు వెయ్యిరూపాయలతో పోయింది. అయితే నాశనమయిన సరుకుకు పరిహారం ఇప్పించమంటున్నారు పారిశ్రామికులు. పరిహారమేమో ఇచ్చేదే! అయితే ఎంతా అనేదాని దగ్గిర పేచీగాఉంది!"

"పాపం, తమకు చాలా గడ్డుసమస్యలే వచ్చిపడ్డాయి!" అన్నాను.

"గడ్డా, గడ్డున్నరా ? అందుకనే ఒక ఫర్మానా తయారుచేశాను, వింటారా?" అన్నాడు ప్రభువుగారు.

"అంతకంటేనా ?" అన్నాను.

దిబ్బప్రభువుగారు కొద్ది సంగీత ధోరణిలో ఈ క్రింది ఫర్మానా చదివి వినిపించారు.

"దిబ్బ పౌరులకు ప్రజాధ్యక్షుడు చేయు ప్రకటన. యుద్ధానంతరము ప్రజలలో ఐక్యభావము నశించి హేయమైన సంకుచితభావములు రేకెత్తినట్టు నాకు తోచుచున్నది. ఇప్పటి ప్రభుత్వము తమదేనని ప్రజలు మరువరాదు. వారు పారిశ్రామికులు మొదలైన అల్పసంఖ్యాక వర్గములవారితో సహకరించి దేశమున ఉత్పత్తి పెరిగి దేశమునకు బలము చేకూరునట్లు చేయవలెను. వారు ప్రతిక్షణమునూ ప్రభుత్వమును బలపర్చవలెను. వారు ఇంకనూ త్యాగములు చేసినగాని దేశమునకు బలము చేకూరదు, తమ తిండీ, గుడ్డా, ఇల్లూ, వాకిలీ, చదువూ, ఉద్యోగమూ—వీనికొరకే తాపత్రయపడు ప్రజలు స్వాతంత్ర్యార్హులు కాజాలరు. దేశములోని ప్రజలందరును స్వార్థత్యాగము, ప్రాణత్యాగము చేయ సమకట్టువరకును దేశమునకు బలము చేకూరదు. కనీసము పది సంవత్సరముల పాటు ప్రజలు అన్నవస్త్రములను, రాజకీయ, పౌరహక్కులను అడుగకుండి త్యాగముచేసినచో ఆపైన దేశము ఎట్టి సమస్యలనైనను ఎదుర్కొనజాలియుండును. ప్రజలు సంకుచిత బుద్ధినీ, ధనికవర్గమును చూచి ఓర్వలేనితనమును విడనాడి దేశక్షేమము కొరకు బలియగుదురు గాక!"